

Jämsän elinvoimaohjelma

2020

Sisällys

1	Johdanto.....	2
2	Elinvoimaohjelman toteutusprosessi	3
3	Jämsän elinvoiman elementit	4
4	Tulevaisuuden trendeistä elinvoimaan	5
5	Elinvoimaohjelman kärjet.....	7
5.1	Elinvoimainen yhteisö	7
5.2	Yritysten toimintaympäristö	10
5.3	Lumovoima	13
5.4	Matkailu.....	15
6	Johtopäätökset	17

1 Johdanto

Jämsän kaupungin päivitetty strategia hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 27.5.2019 § 29. Strategian yhtenä tavoitteena on vahvistaa Jämsän kilpailukykyä ja vetovoimaa sekä lisätä yrittäjyyttä yritysten toimintaympäristöä kehittämällä ja työllisyyteen panostamalla. Jämsän visio 2025 on olla vetovoimainen ja luonnonläheinen asumisen, yrittämisen ja matkailun kaupunki. Jämsän palvelut vastaavat tulevaisuudessa väkiluvun ja väestörakenteen muutoksia ja palvelujen kehittäminen ja tuottaminen tapahtuu asukkaita osallistamalla.

Strategian elinvoimatavoite vahvistaa Jämsän menestymistä kahden maakuntakeskuksen vaikutuspiirissä. Vetovoimainen ympäristö houkuttelee uusia asukkaita ja yrityksiä. Kilpailukyiset, kasvuhakuiset yritykset edistävät työllisyyttä ja ihmisten toimeentuloa. Monipuoliset julkiset palvelut ovat mahdollisia menestyvien yritysten tarjoamien työpaikkojen ja verotulojen kautta. Yhteisöllisyys ja erilaiset harrastusmahdollisuudet luovat arjen hyvinvointia ja viihtyvyyttä.

Elinvoimaisuuden edistämällä vastataan kasvavaan haasteeseen, jossa väestö ikääntyy ja asuminen sekä palvelut keskittyvät suuriin kasvukeskuksiin. Työn luonne on muuttumassa, ja erilaiset uudet työn tekemisen muodot sekä etätö tulevat tulevaisuudessa lisääntymään. Työpaikkojen ja työntekijöiden välillä vallitseva kohtaanto-ongelma tarvitsee ratkaisuja. Yhteisöllinen, positiivisen ilmapiirin kaupunki on asukkaidensa muodostama kokonaisuus, jossa vallitsee yhteinen tahtotila, työmahdollisuuksia ja hyvä arki.

Kaupunkiorganisaatio ei tuota elinvoimaa yksin. Elinvoiman rakentaminen on koko yhteisön asia. Asukkaat, päättäjät, yritykset, koulutusorganisaatiot ja kaupungin työntekijät osallistuvat omilla toimillaan elinvoiman rakentamiseen ja vaikuttavat Jämsä-mielikuvaan ja kaupungin maineeseen. Tiivis yhteistyö toimijoiden kesken tulee määrittämään elinvoimatyön onnistumista.

Jämsän elinvoimaohjelmassa tullaan konkretisoimaan valtuuston hyväksymää strategiaa ja linjaamaan ne kehittämisen kärjet, joilla elinvoiman nähdään vahvistuvan. Elinvoimaohjelman tavoitteena on ohjata operatiivista toimintaa ja sitä kuinka kaupungin resursseja käytetään elinvoiman kasvattamiseksi. Tavoitteena on lisäarvon tuottaminen. Valintoja ja rajauksia on tehtävä, koska käytössä olevat resurssit ovat rajalliset.

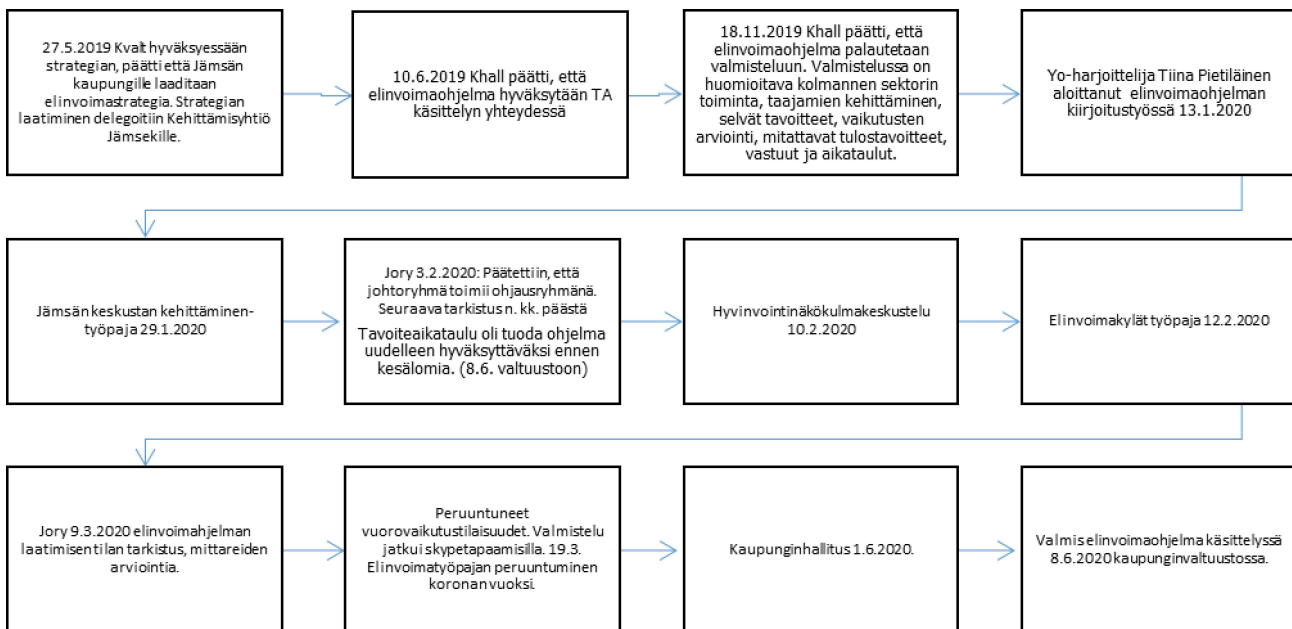
Elinvoimaohjelman toimeenpanoa johtaa kaupunginjohtaja. Vastuu elinvoimaohjelman neljän kärjen toimeenpanosta on jakautunut elinvoiman palvelualueelle (nyk. yhdyskuntatoimi) ja

konsernihallintoon (nyk. yleishallinto). Tavoitteet asetetaan ja tulokset raportoidaan vuosittain taloussuunnitteluprosessin yhteydessä.

2 Elinvoimaohjelman toteutusprosessi

Jämsän kaupunginvaltuusto delegoi 27.5.2019 § 29 päätöksellään elinvoimaohjelman valmistelun Jämsek Oy:n tehtäväksi syksyn 2019 aikana. Elinvoimaohjelman ensimmäinen versio käsiteltiin 18.11.2019 § 293 kaupunginhallituksessa. Kaupunginhallitus palautti ohjelman takaisin valmisteluun. Valmistelussa pyydettiin huomioimaan kolmannen sektorin toiminta, taajamien kehittäminen, selvät tavoitteet, vaikutusten arviointi, mitattavat tulostavoitteet, vastuut ja aikataulut.

Kuva 1 Elinvoimaohjelma prosessina

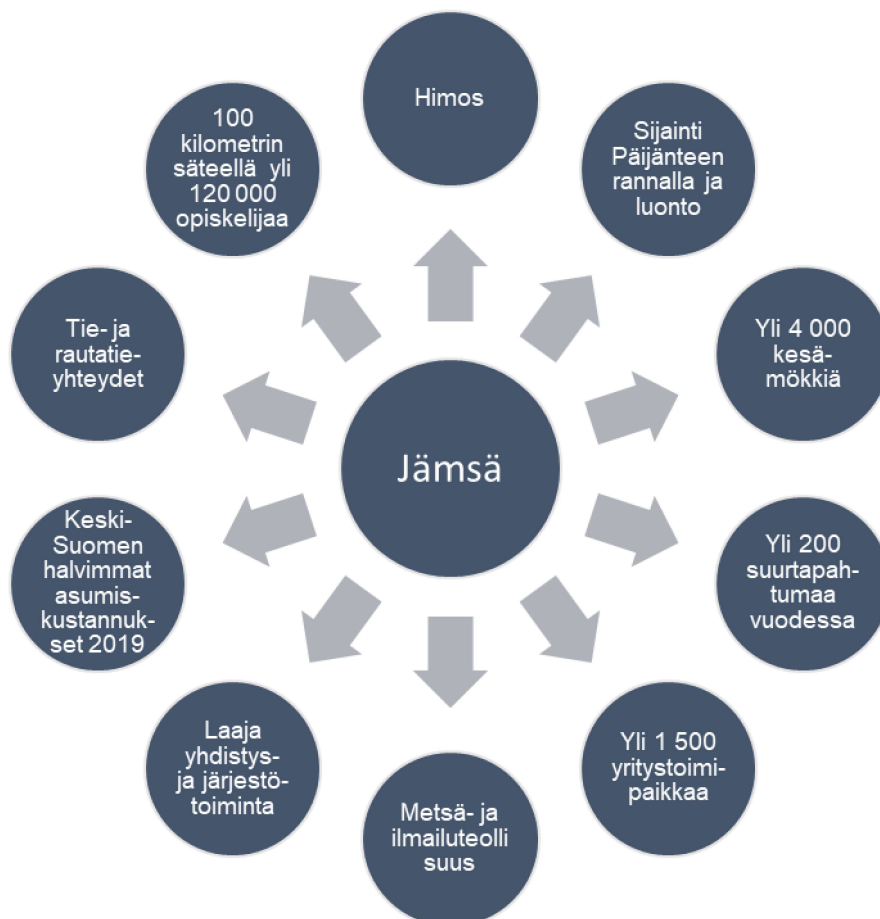
Valmistelua jatkettiin kevään 2020 aikana. Kevään jatkovalmistelua oli tarkoitus syventää dialogisessa prosessissa eri tahojen kanssa ja osallistaa mm. kuntalaisia, yhdistyksiä ja luottamushenkilöitä ohjelmaproessiin. Koronapandemian vuoksi prosessi ei toteutunut suunnitellusti. Tapaamisrajoitusten vuoksi mm. luottamushenkilöiden iltakoulut ja maaliskuulle 2020 suunniteltu kaikille avoin elinvoimatyöpaja tutkimusjohtaja Jari Kolehmainen vierailuineen jäivät toteutumatta. Arvokasta suoraa vuorovaikutusta saatiin kuitenkin 29.1.2020 järjestetyssä Jämsän keskustan kehittämisen työpajassa ja 12.2.2020 järjestetyssä Elinvoimakylät-työpajassa.

3 Jämsän elinvoiman elementit

Jämsä sijaitsee kahden kasvukeskuksen Tampereen ja Jyväskylän välissä Tampere–Jyväskylä -rataosuuden ja valtateiden 9 ja 24 varrella. Kaupungin keskustaajama on Seppola. Muita suurempia taajamia tai kyliä ovat Jämsänkoski, Halli, Länkipohja, Koskenpää, Juokslahti ja Kaipola.

Elinvoima on tekemisen meininkiä ja se syntyy uudistumisen jatkumosta, jossa yhdessä tekemällä saadaan aikaiseksi positiivisen kierteen kehä. Alueen elinvoimaisuudelle ei ole olemassa yksiselitteistä määritelmää vaan jokaisen alueen taustatekijöinä toimivat sen erityispiirteet. Jämsästä on nostettavissa esille joukko voimavaroja tai vahvuuksia, jotka mahdollistavat toimintaedellytykset elinvoimaiselle tulevaisuuden kaupungille.

Kuva 2 Jämsän elinvoiman menestystekijöitä

Elinvoimaa syntyy, kun toimijat suuntaavat voimavaransa yhteisen tavoitteen rakentamiseen. Tämän vuoksi myös kehittämissuunnitelmat tulee laatia paikallisesta kontekstista käsin yhdessä sidosryhmien kanssa. Elinvoimaa tulee ajatella pitkän aikavälin tavoitteena, jossa tavoite rakentuu vaiheittain ja pala kerrallaan. Tärkeintä on toimintakulttuurin ja toimintakäytänteiden muuttaminen sellaisiksi, että ne vahvistavat elinvoimaa.

4 Tulevaisuuden trendeistä elinvoimaan

Väestömuutoksen eri osatekijät ovat keskeisessä roolissa tulevaisuuden kuntien tulevaisuuden palvelutarjonnassa. Väestö ikääntyy ja yli 75- vuotiaiden määrän ennustetaan kasvavan 2020-luvulla. Liikkumisessa tulevaisuudessa etenkin raideliikenteelle on ennakoitavissa kasvua. Liikenneyhteyksiä ei tule rajata vain fyysiseen muotoon, toimivat tietoliikenneyhteydet ovat kiinteä osa saavutettavuutta. Ilman toimivia tietoliikenneyhteyksiä menetetään mahdollisuus paikkariippumattomuuteen. Teknologian kehittyminen sekä digitalisaatio vaikuttavat laaja-alaisesti tulevaisuuden työhön, organisaatioihin, teollisuuteen ja yleisesti ihmisten arkeen. Saavutettavuuden monimerkityksellisyys tulee kasvamaan kuten myös muutoksen mukanaan tuomat mahdollisuudet.

Etätyöskentelytilat tai hubit ovat osa kansainvälistä trendiä, jossa etätyöskentely sekä jakamistalouden muodot yhdistyvät. Etätyöskentelytilat mahdollistavat toimivine verkkoyhteyksineen häiriöttömän, mutta yhteisöllisen työtilan. Tulevaisuudessa etätyön lisääntyminen ja ylipäänsä työn muutos mahdollistaa paremmin myös monipaikkaisen asumisen muodot.

Jämsän nykyinen elinkeinorakenne on teollisuusvaltainen ja globaalissa sekä yhä vahvemmin digitalisoituvassa maailmassa yhä herkempi muutoksille. Matkailun kehittyminen Himoksen myötä on ollut merkittävä elinkeino seudulle, mutta on myös toimialana globaaleille vaikutuksille hyvin altis. Jämsän heikkous on kapea pk-sektori. Ennakoidun rakennemuutoksen tunnistaminen ja ottaminen osaksi strategista elinvoiman kehittämistä on tulevaisuuteen katsovaa kehittämistä. Ennakoiden kannustetaan alueen elinkeinoja vahvuuksien tunnistamiseen sekä erikoistumiseen ja kokeiluihin. Elinvoiman säilyttämiseksi muutosjoustavuuteen panostaminen ja kokeileva toimintakulttuuri vauhdittavat aluetta aktiiviseen uudistumiseen.

Kaupungin elinvoima voidaan nähdä tulevaisuussuuntautumisena ja taitona asemoida itsensä tulevaisuuteen. Investointeihin, resurssien käyttämiseen ja sosiaaliseen pääomaan tehdään lyhyen ja pitkän tähtäimen suunnitelmat. Tulevaisuuden elinvoiman voidaan myös katsoa olevan niiden erilaisten resurssien kokonaisuus, joita alueellisilla verkostoilla on. Tulevaisuus ja tulevaisuuden

elinvoima edellyttävät yhteistoimintaa siten, että erilaisia toimintoja kyetään organisoimaan ja toteuttamaan päämäärätietoisesti sekä samansuuntaisesti.

Odotukset kaupungin tuottamia palveluja kohtaan kasvavat jatkuvasti, mutta käytettävissä olevat resurssit ovat sitä vastoin jatkuvasti heikentyneet. Toisaalta megatrendit ennakoivat, että poliittinen päätöksenteko ei ole kiinnostavaa. Kaupunginhallinnon suorituskyky on uudelleen rakennettava, jotta kaupunki pystyy vastaamaan yhdessä muiden toimijoiden kanssa haasteeseen, jossa huolehditaan infrastruktuurista, alueiden elinvoimasta ja kansalaisten osallisuudesta sekä vaikutusmahdollisuuksista. Kaupungin itsehallinnossa on arvokasta sen asema paikallisyhteisöinä, jossa asukkaat hoitavat itse omia asioitaan, päättävät paikallisista kysymyksistä, hankkivat resurssit sekä toimivat aktiivisesti yhteisten asioiden eteen. Julkista hallintoa arvostetaankin kansalaisten toimesta aiempaa enemmän sen aikaansaannosten kautta.

Kaupunginhallinnossa tehtävät päätökset ovat usein laajoja ja ne vaikuttavat sekä kaupungin talouteen että asukkaisiin. Tämän vuoksi tehtäviä päätöksiä tulee voida arvioida eri päätösvaihtoehtojen mukaisesti pitkällä aikajänteellä kokonaiskuva huomioon ottaen. Ennakoarviointimenettely / yritysvaikutusten arviointi (EVA/YRVA) mahdollistaa avoimen ja moniarvoisen päätöksentekokulttuurin kaupungissa. Strategisen osaamisen merkitys osana toimivaa päätöksentekoa tulee korostumaan.

Tulevaisuuden kehityssuuntia ei kuitenkaan pystytä varmuudella ennustamaan. Mahdolliset ennustamattomat, myös mustiksi joutseniksi kutsutut epätodennäköiset tai ennustamattomat tapahtumat, kuten koronapandemia, ja niiden vaikutukset tulevaisuuden kehityssuuntiin ovat epäselviä. Kriisitilanteessa toimiminen edellyttää organisaatiolta muutosjoustavuutta ja toimintakyvyn ylläpitämistä. Vaikka mustien joutsenten aiheuttamat kehityskulut mielletään usein negatiivisiksi, voivat ne muodostua myös positiivisiksi. Esimerkiksi tietyt teollisuudenalat tai kokonaan uudet keksinnöt voivat hyötyä ja syntyä poikkeuksellisten kehityskulkujen seurauksina. Kriittisten toimialojen tulee säilyttää toimintakykynsä jokaisessa tilanteessa. Poikkeustilanteissa myös organisaation sisäinen ketteryys on merkitsevää, ja esimerkiksi se kuinka henkilöstöä voi siirtyä yli toimialarajojen tehtävästä toiseen.

Urbanisaatio ja kaupungistuminen ovat olleet pitkään vallitseva trendi. Merkittävien, koko yhteiskuntaan vaikuttavien kehityskulkujen ennustamattomat seuraukset voivat kuitenkin antaa seutukaupungeille uuden alun. Suuruuden ekonomia voi vaihtua pienuuden ihannointiin ja synnyttää uusia alkuja.

5 Elinvoimaohjelman kärjet

Elinvoimaohjelman tarkoituksena on ohjata sitä strategista suuntaa, mihin resursseja halutaan käytettävän. Peruspalvelut kuuluvat kuntalain mukaisesti kaupungin järjestettäväksi, mutta lisäarvoa ja elinvoimaa tuotetaan panostamalla sovittujen suuntaviivojen mukaiseen toimintaan.

Elinvoimaohjelman kärjiksi muodostuivat elinvoimainen yhteisö, yritysten toimintaympäristö, lumovoima ja matkailu. Kärkien muotoilussa on huomioitu Jämsän kaupungin 2019 toteuttaman elinvoimakyselyn tulokset, jonka vastausten mukaan elinvoiman tärkeimmiksi painopisteiksi nousivat palvelut yrityksille, kaupunkikeskustan kehittäminen, Himoksen kehittäminen sekä lapsiperheiden palvelut. Nämä painopisteet ovat upotettuina kärkien tavoitteisiin. Lisäksi kärkien muotoilussa on hyödynnetty eri sidosryhmien antamia lausuntoja.

Kärkien tarkoituksena on ohjata toiminnan painopisteitä tuottamaan lisää elinvoimaa ja suunnata kehittämistä kohti uudistamiskykyisen kaupungin tulevaisuutta. Elinvoiman ylläpitäminen vaatii jatkuvaa kehittämistä, toimintaympäristön huomioimista sekä paikallisen potentiaalin hyödyntämistä. Elinvoimaohjelman kärjille on määritelty tavoitteet sekä asetettu mittarit, joilla tavoitteiden toteutumista seurataan.

5.1 Elinvoimainen yhteisö

Jämsän kaupungin pitovoimaa lisätään ja vetovoimaa parannetaan kehittämällä yhteisöä. Osallistaminen ja yhdessä tekeminen ovat Jämsän tulevaisuus. Yhteisö tarvitsee kehittyäkseen kaikkien osapuolten sitoutumista ja vastuunkantoa. Pitovoiman ja vetovoiman vahvistamiseksi Jämsä panostaa elävän kaupunkikeskustan kehittämiseen, kumppanuudessa toimimiseen ja palvelemaan kaupunkiin.

Elävän kaupunkikeskustan kehittäminen

Elävä kaupunkikeskusta on vetovoimainen keskusta-alue, jossa halutaan asioida, asua ja järjestää tapahtumia. Elävässä kaupunkikeskustassa kannattaa yrittää ja omistaa kiinteistöjä.

Jämsän kaupungin tavoitteena on vahvistaa Jämsän keskustan vetovoimaa ja myönteistä mielikuvaa keskustasta monipuolisena palvelu- ja asuinalueena sekä paikkakunnan keskuksena. Aktiivinen yhteistyö eri toimijoiden ja ihmisten välillä houkuttelee keskustaan positiivista liikehdintää, jolla synnytetään elinvoimainen ja asukkailleen merkityksellinen elävä kaupunkikeskusta.

Elävää kaupunkikeskustaa kehitetään:

1. Auttamalla yrityksiä panostamaan uusien ja uudenlaisten palvelukokonaisuuksien rakentamiseen perinteisen kivijalkakaupan rinnalla.
2. Panostamalla kaupunkikeskustan luonnon- ja toiminnallisten ympäristöjen kehittämiseen: Jämsäpuisto, Maakkula ja sitä ympäröivä liikuntapuisto sekä Jämsän joen virkistysreitti.
3. Kannustamalla ihmiset ja yhteisöt rakentamaan kaupunkikulttuuria.
4. Sitomalla tiivistyvä asemaseutu osaksi kaupunkikeskustaa.
5. Houkuttelemalla investointeja keskusta-alueen arvotonteille.

Kumppanuudessa toimiminen

Kumppanuus tarkoittaa tasavertaisuutta, jossa kaupunki on sekä asukkaidensa yhteisö että tasavertainen kumppani. Jämsän kaupungin tarkoituksena on kannustaa toimijoita asukaslähtöiseen kehittämiseen, jossa ideat ja ehdotukset syntyvät kaupunkilaisten toimesta ja heillä on aktiivinen rooli niiden toteuttamisessa ja ylläpidossa. Kumppanuus edellyttää sitoutumista, mutta myös mahdollistaa nykyistä enemmän. Osallisuuden edistäminen päätöksenteossa edellyttää vuorovaikutusta ja sen kehittämistä. Kumppanuuden tunnuspiirteitä ovat yhteinen tavoite, konkreettinen tekeminen, avoin viestintä sekä tasaveroisuus.

Vapaa-ajan asukkaat osaksi kaupunkia

Jämsässä sijaitsee yli 4 000 kesämökkiä, ja vapaa-ajan asukkaissa piilee valtava potentiaali alueen elinvoiman kehittämisessä. Kaupungistumisen, elämäntyylien muuttumisen ja eläköityvien määrän nousun voidaan olettaa kasvattavan erilaisten vapaa-ajan asumisen muotojen kasvua myös jatkossa. Vapaa-ajan asukkaat eivät näy kaupungin väkiluvussa, mutta he muodostavat merkityksellisen lisäarvoa tuottavan asukasryhmän. Asumisen monipaikkaistumiskehityksen kasvu sisältää paljon mahdollisuuksia tasaamaan alueellista kehittyneisyyskuilua ja väestön keskittymistä suuriin kaupunkeihin. Digitaaliset foorumit ja erilaiset vaikuttamiskanavat tarjoavat nykyaikaisia paikkariippumattomia mahdollisuuksia keskustelulle ja vuorovaikutukselle. Vapaa-ajan asukkaiden huomiointi asettaa myös hallinnolle ja julkiselle palvelulle erityisiä tarpeita. Palvelujen saaminen kaupungilta helposti ”yhden luukun periaatteella” tehostaa sekä hallinnon toimintaa että helpottaa vapaa-ajan asujien toimintoja. Kiristynvä julkinen talous asettaa haasteen palvelujen tarjoamiselle, mutta samalla se tuo mukanaan mahdollisuuden kehittää uusia, myös vapaa-ajan asukkaita koskevia, toimintomuotoja. Uusia toimintomuotoja voisivat olla esimerkiksi erilaisten sähköisten vapaa-ajan asukkaiden infopalveluiden tarjoamista tai kirjastoauton reitityksen kehittämistä.

Kumppanuutta vahvistetaan:

1. Pilotoimalla osallistava budjetointi Elävät kylät –hankkeen kanssa (Juokslahti, Koskenpää, Länkipohja). Pilotoimalla saadut toimivimmat mallit hyödynnetään muissa aktiivisissa kylissä.
2. Tukemalla asukaslähtöisten hankkeiden toteutumista, mikäli yhteisöt ja asukkaat sitoutuvat hankkeiden toteutuksen lisäksi hankkeiden tulosten ylläpitoon.
3. Käynnistämällä kumppanuuspöytiä isompien teemojen toteuttamiseksi.

Palveleva kaupunki

Vahvistamalla yhteenkuuluvuuden tunnetta saadaan aikaan kaikille osapuolille toimiva yhteisö, jossa jokaisen on turvallista ja sujuvaa elää omanlaistaan arkea. Myös kaupungin sisäisellä toimintakulttuurilla on merkittävä vaikutus koko yhteisöön. Palvellakseen sekä ulkoisia että sisäisiä asiakkaitaan kaupungin organisaation sisäisen toimintakulttuurin kehittämistä jatketaan jämsäläisen hyvän työn mallin mukaisesti.

Palvelevaa kaupunkia kehitetään:

1. Parantamalla työpaikoilla työelämän laatua ja työntekijöiden hyvinvointia.
2. Parantamalla avointa vuorovaikutusta ja jokaisen työn arvostamista.
3. Kehittämällä ja yksinkertaistamalla palveluketjuja palvelumuotoilun ja asiakaslähtöisen kehittämisen avulla
4. Ottamalla käyttöön digitaalisia apuvälineitä ja tuottamalla palvelua monikanavaisesti

Elinvoimainen yhteisö -kärjen tavoitteena on tuottaa vastavuoroisella kumppanuudella kaikille hyvä kaupunki ja sen tuloksia mitataan vuosittain tilinpäätöksen yhteydessä.

Alatavoite	Mittari	Nykytila	Tavoite 2022	Vastuutaho
Elävä kaupunkikeskusta	Kaupunkikeskustan tyhjiä liiketilöiden lukumäärä	lasketaan 12/2020	3 vähemmän tyhjiä liiketiloja Lähde: toimitilahakemisto	Elinvoimatoimiala
Yhteiskehittäminen (sisältäen mm. kaupunkikeskusta, kumppanuuspöydät)	Kumppanuuspöytien lukumäärä	2020 maaliskuu pöytiä kaksi: - yksi yleinen / virallinen - toinen saunakylän ympärillä	3 – 4 tavoitteellista, elinvoimaa lisäävää kumppanuuspöytää.	Kaupunkikonsernin toimialat
Sisäisen toimintakulttuurin kehittäminen	QWL – indeksi Työelämän laadun sykemittari	71 % (syksy 2019)	75 %	Khall

5.2 Yritysten toimintaympäristö

Yritysten toimintaedellytysten tukeminen

Jokainen yritys on yli toimialarajojen tärkeä Jämsälle. Työpaikat ja yritykset mahdollistavat palvelujen rahoittamisessa tarvittavat verotulot. Jämsän on tärkeää luoda edellytykset uuden yritystoiminnan syntymiselle, ja samalla tulee parantaa alueella jo toimivien yritysten toimintaedellytyksiä, kasvua, kehittymistä ja kansainvälistymistä. Paperi- ja ilmailuteollisuus muodostavat kivijalan, ja osaavan työvoiman saatavuus on turvattava teollisuuden kilpailukykyyn varmistamiseksi. Uudet työpaikat syntyvät pitkälti mikro- ja pk-yrityksiin liiketoiminnan kasvun ja kehittymisen tai uuden yritystoiminnan kautta. Toimintaympäristö on tehtävä kilpailukykyiseksi myös Jämsään muuttaville yrityksille. Jämsän suurteollisuus tarvitsee menestyviä mikro- ja pk-yrityksiä säilyttääkseen asemansa kansainvälisillä markkinoilla.

Koronavaikutukset

Korona epidemian jälkeen monissa perinteiseen tapaan toimivissa yrityksissä tulee eteen liiketoiminnan painopisteen siirto digitaaliseen toimintaympäristöön. Yritykset tarvitsevat uudenlaista osaamista palvelujen tuottamiseen, mikä edellyttää kaupungilta ja koulutusorganisaatioilta tiivistä yhteistyötä ja osaamisalojen yhteensovittamista yritysten tarpeiden

pohjalta. Osaamisen kehittäminen tulee entistä suurempaan rooliin koronaepidemian jälkeen yritysten hakiessa uutta suuntaa.

Koronaepidemia on pakottanut eri toimialojen yrityksiä muodostamaan uusia palvelutuotantoketjuja, jotka jäävät elämään uusina tuotekokonaisuuksina koronakriisin jälkeenkin.

Teollisuuden toimintakyvyn turvaamiseksi ja talouden elpymisen vauhdittamiseksi liikenneinfrastruktuurin kunnossapitoon on kiinnitettävä erityistä huomiota niin paikallisesti kuin maakunnan ja valtakunnan tasollakin koronakriisin jälkeen. Edunvalvonnan merkitys korostuu kaupungin toiminnoissa.

Yritysten toimintaedellytysten tukemiseksi on kolme tavoitetta: yrittäjän kaupunki, yhteistyöstä kasvua, osaavan työvoiman saatavuuden edistäminen.

Yrittäjän kaupunki

Yrittäjän kaupunki tarkoittaa sitä, että tunnustetaan ja tunnistetaan mikro- ja pk-yritysten merkitys työllisyyden ja elinvoiman ylläpitäjinä. Uudet työpaikat syntyvät yritysten uusperustannan ja kasvun kautta, jolloin yrittäjien toimintaympäristön tulee olla yrittäjyyttä tukeva ja kannustava.

Yrittäjien palvelukokemuksiin on tärkeä kiinnittää huomiota ja yhteydenottoihin vastata viivytyksettä. Elinvoimapalvelujen yhteisiä palveluprosesseja kehitetään sujuvasti yritysten tarpeita kuunnellen. Yritysvaikutusten arviointi tuodaan osaksi kaupungin päätöksentekoa, ja tiedon yritysten tarpeista tulee välittyä kaupungin organisaatiossa tehokkaasti, jotta yritysten toimintaympäristöä parantavat ratkaisut saadaan käytäntöön nopeasti. Hankintoja suunniteltaessa mahdollistetaan paikallisten yritysten osallistuminen hankintoihin.

Yritysten mukanaoloa elinvoiman kasvattamisessa vahvistetaan:

1. Yhteisiä neuvontapalveluprosesseja kehittämällä
2. Yritysvaikutusten arviointia lisäämällä
3. Hankintakulttuuri, joka mahdollistaa myös paikallisten yritysten osallistumisen hankintoihin

Yhteistyöstä kasvua

Yritysten luottamusta kaupungin toimintaan kasvatetaan vuorovaikutusta lisäämällä. Mielikuvat ja mainetekijät ovat tärkeitä paikkakunnalle muuttavien ihmisten ja yritysten kannalta. Jämsässä yrittäjähenkisyyttä lisätään yrittäjyyskasvatuksesta aina yrityksen perustamisneuvontaan ja toimivan yrityksen kehittämisneuvontaan saakka. Jämsässä toimivia yrityksiä kannustetaan

kehittymään ja kasvamaan sekä etsimään aktiivisesti uusia yhteistyökumppaneita ja markkinoita. Saman toimialan tai eri alojen yhteinen yritysverkosto tukee pienten ja keskisuurten yritysten kasvua ja kehittymistä. Yrityksiä autetaan löytämään oikeat kumppanit liiketoiminnan kehittymisen kannalta niin paikallisesti, maakunnallisesti kuin suuremmassakin mittakaavassa. Kaupunki hyödyntää aktiivisesti erilaisia hankkeita sekä projekteja, jotka tukevat yritysten toiminnan ja toimintaympäristön kehittymistä.

Elinvoimaa lisätään yhteistyön kautta:

1. Monipuolisella yritysneuvonnalla
2. Yritysverkostoja kokoamalla
3. Yhteishankkeita johtamalla

Osaavan työvoiman saatavuuden edistäminen

Yritysten toimintaa kehitetään osaavan työvoiman saatavuuden varmistamiseksi. Uusien koulutusmahdollisuuksien aktiivinen kehittäminen yhteistyössä alueen oppilaitosten kanssa takaa jatkossakin riittävän työvoiman saatavuuden jämsäläisille yrityksille. Olemassa olevien koulutusmahdollisuuksien turvaaminen on tärkeää niin työvoiman saatavuuden, kuin yritysten Jämsään sijoittumisen kannalta. Osaavan työvoiman saatavuuden varmistamiseksi on myös etsittävä aktiivisesti uusia vaihtoehtoja, kuten työperäisen maahanmuuton mahdollisuudet, erilaiset muuttopaketit sekä kompensatiot työn perässä Jämsään muuttaville. Lisäksi on tärkeää jatkuvasti tarkkailla toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia, jotka vaikuttavat esimerkiksi siihen, miten osaavaa työvoimaa voidaan tulevaisuudessa rekrytoida. Työnhaussa on tapahtumassa murros, jossa työnantajalta odotetaan uudenlaista aktiivisuutta ja uudenlaisten rekrytointikanavien käyttöä osaajien hankkimiseksi.

Osaavan työvoiman saatavuutta edistetään:

1. Koulutuksen kehittämiseen osallistumalla
2. Työnantajaverkostoja kokoamalla
3. Sijoittumispaketteja rakentamalla

Yritysten toimintaympäristöä vahvistamalla saavutetaan elinvoimainen ja kilpailukykyinen monien mahdollisuuksien Jämsä.

Alatavoite	Mittari	Nykytila 2020	Tavoitearvo	Vastuutaho
Yritysten toiminta-edellytysten tukeminen	Yrvan lkm	2	5	Toimialajohtajat
Yrittäjän kaupunki	Asiakastyytyväisyys	Kokonaisuutta ei mitattu	4	Elinvoimatoimiala
Osaavan työvoiman saatavuuden helpottaminen	Ammattibarometri ammattibarometri.fi -> seudullinen	Millä aloilla työvoiman saatavuudessa ongelmia (ammattibarometri)	Valitaan elinvoiman kannalta kriittiset ammattialat, joita seurataan.	Elinvoimatoimiala

5.3 Lumovoima

Positiivinen Jämsä

Jämsän lumovoima saavutetaan vahvalla alueellisella identiteetillä, avoimuudella, yritysvahvuuksilla ja vapaa-aikaan liittyvillä elementeillä. Jämsää kuvastaa pitkä historia, joka pitää sisällään monta tarinaa ja sisältöä. Jämsästä on syytä tuntea kotiseutuylpeyttä, ja jämsäläisten tarinankertojien on aika astua esille. Positiivinen Jämsä-puhe on meidän kaikkien jämsäläisten asia. Tunnistettava paikallisidentiteetti ja elinvoimainen yritystoiminta ovat sekä tavoitteita että tuloksia kaupungin elinvoimaa tukevasta toiminnasta. Jämsän halutaan olevan viihtyisä ja houkutteleva asuinpaikka, jossa jokaisella on hyvä olla. Merkittävä osa Jämsän lumovoimaa ovat sen monipuolinen tapahtumatarjonta, yritykset ja ympäristö. Esille tuotavia seikkoja Jämsän lumovoimasta ovat myös sen turvallisuus ja vastaanottavainen asenne.

Jämsä-brändin lumovoima

Jämsä-brändi kertoo miltä Jämsä näyttää ja kuulostaa eri kohderyhmille, kuten nykyisille ja uusille asukkaille, matkailijoille sekä yrityksille. Jämsän kaupunkikonsernille luodaan yhtenäinen brändi, joka kertoo Jämsän kaupungin tarinan, mielikuvan, äänen ja tuoksun. Jämsä-brändi on osa lumovoimaa ja meidän kaikkien yhteinen asia. Jämsän brändi yhtenäistetään kaupungin toimialojen välillä, ja se vaatii kaikilta toimialoilta yhteistyötä ja sitoutumista. Digitaalinen brändikäsikirja toimii kaupunkikonsernin henkilöstön ja sidosryhmien työskentelyn tukena ja apuna.

Brändimarkkinoinnilla voidaan vahvistaa mielikuvaa Jämsästä elävänä ja dynaamisena kaupunkina, joka toimii erilaisten tapahtumien areenana. Lumovoiman takana on positiivisen paikkakuntamielikuvan rakentaminen ja alueen erityisyyden ja vetovoimatekijöiden korostaminen. Jämsän lumovoimaa ovat sen luonnonläheisyys, rakennettu ympäristö, yritykset ja yhteisö, palvelujen helppo saatavuus ja hyvät liikenneyhteydet.

Jämsä-brändiä kehitetään:

1. Yhteinen ja tunnistettu Jämsä-brändi kaikkeen markkinointiin ja viestintään
2. Positiivisen Jämsä-mielikuvan kehittäminen
3. Brändi-/markkinointiverkoston luominen

Houkutteleva Jämsä

Lumovoima-kärjen tavoitteena on paikka, johon tuntee kaipausta. Lumovoima houkuttaa alueelle uusia asukkaita, yrityksiä ja vahvistaa nykyisten asukkaiden pitovoimaa. Asukasmarkkinointi, sijoittumismarkkinointi ja matkailumarkkinointi ovat jatkuvaa tekemistä, ja niitä tulee toteuttaa brändijohdetusti. Jotta pärjäämme kilpailussa muiden kuntien kanssa, tulee Jämsällä olla selkeä strategia ja konkreettiset toimenpiteet tässä työssä. Maaseudun uudessa nousussa maaseutu voi olla paikkana houkutteleva siinä missä kaupunkikin. Työelämän murroksen myötä asuinpaikka ei ole enää välttämättä sidoksissa fyysiseen saavutettavuuteen. Työtä voidaan tehdä kesämökin terassilta tai maaseutuasunnosta käsin. Jämsä on yhdistelmä pienen kaupungin urbaaniutta, jota ympäröi elävä monien mahdollisuuksien maaseutu.

Houkuttelevaa kaupunkikuvaa kehitetään:

1. Yritys- ja asukasmarkkinointi (elinvoimaiset ympäristöt)
2. Monipuolinen tonttitarjonta

3. Aktiivinen tonttien ja toimitilojen myynti sekä markkinointi yhteistyössä maanomistajien ja kiinteistönvälittäjien kanssa.

Alatavoite	Mittari	Nykytila	Tavoite/ arvo	Vastuutaho
Uusi Jämsä-brändi	Miten tulee näkyväksi/ laadullinen mittari	Ei ole yhtenäistä brändiä	Käyttöön 2021	Matkailu-/markkinointi-/viestintäyksikkö
Positiivinen Jämsä-mielikuva	Brändikysely – mielikuva Jämsästä Kyselyssä esim. sanapilvi, ensimmäinen sana, joka tulee mieleen	hiljainen, rauhallinen, kaunis, pieni, taantuva, Himos (kesäasukas-tutkimus 2019)	2022 tai 2023 – positiiviset mielikuvat	Matkailu-/markkinointi-/viestintäyksikkö
Tontti- ja kiinteistömarkkinointi sekä -myynti	Myynti- ja markkinointiprosessin kehittäminen ->Myydyt tontit	Hajanaista yhteistyötä	Kumppanuus -pöytä toimii, organisoituminen 2021 – palkataan tonttimyyjiä	Elinvoima-toimiala
Yritys- ja asukasmarkkinointi	Brändi ja markkinointitoimenpiteet	Ei ole yhtenäistä brändiä	Brändi käyttöön 2021, uusia markkinointi-avauksia 2 kpl/vuosi	Elinvoima-toimiala & Matkailu-/markkinointi-/viestintäyksikkö

5.4 Matkailu

Himos matkailun veturina

Jämsän kilpailukykyisyyden ja vetovoimaisuuden lisäämiseksi Himoksen kehittäminen on yksi merkittävä strateginen painopiste. Jämsä on kehittynyt eteläisen Suomen merkittävimäksi matkailukohteeksi Hiihtokeskus Himosvuori Oy:n avattua ensimmäiset laskettelurinteet Himokselle vuonna 1984. Seudun matkailuelinkeinon kasvua ja kehittymistä vahvasti vuonna 1989 perustettu HimosLomat sekä Himoksen myötä syntyneet maaseudun matkailuyritykset. Alueella on monipuolinen aktiviteetti- ja ravintolatarjonta. Himoksen festivaalit ja muut kesätapatumat tuovat alueelle jopa 140 000 kävijää vuosittain. Viime vuosien ympärivuotinen kävijämäärä on ollut noin 350 000, päiväkävijät mukaan lukien.

Himoksella on merkittävä markkina-arvo, jota ei ole vielä pystytty täysin hyödyntämään Jämsän tunnettuudessa. Himoksen ympärille rakentuu Jämsän sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestävä matkailun tulevaisuus. Olemassa olevaa HimosJämsä-matkailubrändiä tulee kehittää yhdeksi tunnetuksi brändiksi. Kiinnostavilla, ammattimaisesti toteutetuilla tuotteilla ja palveluilla, investoinneilla sekä edellisiä tukevalla brändäämisellä on mahdollisuus kasvattaa koti- ja ulkomaista markkinaosuutta. Koko alueen saavutettavuuden kannalta on huomioitava edunvalvonnan tärkeys joukkoliikenneyhteyksien säilyttämiseksi ja kehittämiseksi.

Himoksen alueen kehittäminen ja toiminta säteilee elinvoimaa sekä hyvinvointia ympäröiville alueilleen. Himos on kansainvälistynyt ja säilyttääkseen asemansa ja ympärivuotisuuden, tarvitsee kasvaakseen uusia investointeja ja lisää kansainvälisiä asiakkaita. Jämsän kaupunginvaltuusto hyväksyi 27.5.2019 § 23 Himos Master Plan 2035 –suunnitelman, jonka pääkonseptit ovat majoitusrakentaminen, näyttävä saapuminen Himokselle, kävelykeskusta, retkeilystä tuotteistettava elämys ja talvilajien keskus. Master Plan tulee huomioida ja arvioida yritysverkoston sekä yhteistyötahojen kanssa.

Uusia asiakkuuksia tarvitaan ja mm. aasialaisten matkailijoiden houkuttelun suhteen on tehty myös avauksia esim. koulutusmatkailun ja Lakeland-hankkeen yhteistyössä. Kansainvälisen markkinoinnin suhteen tarvitsemme jatkossakin yhteisiä hanke- ja markkinointiponnistuksia. Matkailutoimialan kilpailussa ja palvelujen kehittämisessä on merkittävää tunnistaa ja kehittää matkailuun vaikuttavia trendejä, kuten digitaalisuus, kestävä matkailu, ympäristöystävällisyys, saavutettavuus.

Luonto- ja hyvinvointimatkailun tuleminen

Jämsän sijainti Isojärven kansallispuiston kupeessa sekä Päijänteen rannalla luo kilpailuetua ja mahdollisuuksia monipuoliseen matkailuun, mutta luonto- ja vesistömatkailu on pääosin tuotteistamatta. Hyvinvointimatkailun käsite pitää sisällään mm. luonto-, urheilu- ja vesistömatkailun osa-alueet. Saunan potentiaali hyvinvointimatkailussa tunnustetaan merkittävänä. Jämsässä sijaitseva saunakylä on ainutlaatuinen matkakohde suoraan suomalaisen saunakulttuurin ytimeen. Myös Himos sekä seudun muut yritykset ovat kehittäneet saunatuotteita ja saunamaailman kokonaisuutta esim. huopa, saunarakentaminen, hyvinvointituotteet.

Kaupungin rooli luontomatkailussa on toimintaympäristön tukeminen elinvoimaa kehittäville toimenpiteillä. Vesistömatkailun kehittäminen vaatii pidempiaikaisen suunnitelman mm. satamien ja rantautumispaikkojen suhteen. Wanhan Witosen melontareitti on juuri kunnostettu, suosittu

melontakohde, jonka ylläpidosta pitää jatkossakin huolehtia. Reitistöjen kehittäminen ja ylläpito vaatii yhteistyömallin kaupungin, yritysten ja kolmannen sektorin kanssa.

Tapahtumamatkailu

Tapahtumamatkailun rooli Jämsässä on vahva ja se on merkittävä elinvoima-asia. Monipuolinen tapahtumamatkailun kehittäminen edellyttää lisäresursointia ja yhteistyömallin rakentamista kaupungin, yritysten ja kolmannen sektorin kanssa.

Matkailua kehitetään:

1. Matkailustrategian rakentaminen
2. Kansainväliset yhteismarkkinointihankkeet
3. Luonto-, hyvinvointi- ja tapahtumamatkailun toimintaympäristön kehittäminen vs Master Plan

Alatavoite	Mittari	Nykytila	Tavoitearvo	Vastuutaho
Matkailustrategian rakentaminen	Verkoston rakentaminen	Vanha matkailustrategia v. 2012	v. 2022	Matkailu- /markkinointi- /viestintäyksikkö
Lisää kansainvälisiä matkailijoita (kv-hankkeet)	Mittari 2. kv-matkailijoiden määrä	17 % yöpyvistä matkailijoista v. 2019	v. 2022 kasvua 5 %-yksikköä edelliseen vuoteen	Matkailu- /markkinointi- /viestintäyksikkö
Luonto-, hyvinvointi- ja tapahtumamatkailun toimintaympäristön kehittäminen vs. Master Plan	Kaupungin tuki infran kehittämiseen ja yhteistyömalli elinvoimaa lisääviin tapahtumiin	Ei koottua tietoa, miten tuetaan eri toimialoilta	Arvioidaan nykytilan tietojen jälkeen	Kaupunkikonserni

6 Johtopäätökset

Yhteistyöllä ja sitoutumalla yhteisiin tavoitteisiin sekä kohdennetuilla resursseilla saadaan aikaan tuloksia ja elinvoimaa. Valitut kehittämisen kärjet perustuvat alueen vahvuuksiin, ennakointiin ja yhteiseen tahtotilaan. Elinvoimatyö on meidän kaikkien yhteinen asia ja elinvoimaisesta kaupungista viestitään positiivisesti – yhdessä.